

Motion till riksdagen

1987/88:N11

av Hans Nyhage och Arne Svensson (m)

med anledning av prop. 1987/88:25 med förslag om tilläggsbudget I till statsbudgeten för budgetåret 1987/88

Den svenska tekoindustrin har under en lång tid brottats med betydande svårigheter. Redan under 1950-talet påbörjades en kraftig nedläggning av tekoföretag, vilket fortsatte i ökad takt under 1960-talet. Genom en missriktad löne-, avgifts- och skattepolitik under första hälften av 1970-talet drabbades näringslivet och i synnerhet den arbetskraftsintensiva tekoindustrin av mycket kraftiga kostnadsstegringar. Detta försämrade allvarligt tekoindustrins konkurrenskraft samtidigt som importen från lågprisländer tilläts öka i snabb takt. Därtill kom att världen drabbades av en mycket omfattande lågkonjunktur samt att oljepriserna sköt i höjden. Allt detta ledde till att många tekoföretag gick i konkurs och att andra fick läggas ner, vilket innebar att tusentals tekoanställda förlorade sina arbeten och blev friställda.

Det var i den situationen nödvändigt med insatser från statens sida för att förhindra en total utslagning av tekoindustrin. Sysselsättningen måste tryggas för ett stort antal människor och det gällde att bevara en för landet viktig och värdefull yrkestradition och beredskapsresurs. Särskilt för Sjuhäradsbygden var det av största vikt att tekoindustrin kunde bevaras – där har den av hävd haft sitt centrum. På förslag av den första borgerliga trepartiregeringen beslutade därför riksdagen 1977 att det generellt verkande s. k. äldrestödet skulle utgå till tekoindustrin.

Statsbidrag utgår förutom för sysselsättningspolitiska ändamål genom äldrestödet också för industripolitiska. De gjorda insatserna har emellertid inte lett till att de av riksdagen 1978 beslutade produktionsmålen innebärande en 30-procentig självförsörjningsgrad har kunnat förverkligas. Ett alltför högt kostnadsläge i jämförelse med omvärlden har skapat svåra konkurrens- och lönsamhetsproblem och lägger alltför hinder för att nå de sedan tio år uppsatta målen. Dess bättre har emellertid den tidigare snabba nedgången för tekoindustrin kunnat bromsas upp, till vilket den senaste högkonjunkturen påtagligt har medverkat. Också branschens egna insatser har varit av stor betydelse liksom de upprepade devalveringarna. Antalet sysselsatta fortsätter dock att minska. Samtidigt härmed finns ett ökat behov av yrkesutbildad arbetskraft, vilket naturligtvis skall ses som ett positivt tecken.

Tekoindustrin består för närvarande av ca 650 företag med ca 31 000 hel- eller deltidsanställda personer. Den omsätter drygt 10 miljarder kronor och svarar för ca 2 % av den svenska industriproduktionen. Exporten av tekovaror uppgår till ca 6 miljarder kronor, motsvarande mer än 2 % av landets totala varuutförsel.

Tekoindustrin utgör således en mycket viktig del av det svenska näringslivet. Den tillför vårt samhälle inkomster som avsevärt överstiger kostnaderna för statens åtgärder gentemot den. Den ger åtskilliga människor sysselsättning och trygghet. Dess produkter kännetecknas av god kvalitet och design, vilket vittnar om stor yrkesskicklighet. Allt detta måste givetvis framhållas och understrykas och spelar självfallet en avgörande roll för utformningen av tekopolitiken.

Trots att tekoindustrin har utsatts för oerhörda påfrestningar under en lång följd av år, har den till viktiga delar kunnat överleva och fortbestå. Branschens egna satsningar visar att det finns förutsättningar att inte bara bevara tekoindustrin utan också att utveckla den ytterligare. Detta förutsätter en politik som genom generella, konkurrensneutrala åtgärder medför att kostnadsläget trappas ner så att konkurrenskraften ökar. Skatter och avgifter måste sänkas, inflationen hållas nere, lönekraven begränsas och byråkratin minskas. Från moderata samlingspartiets sida har vid upprepade tillfällen ställts krav på en politik med en sådan inriktning till gagn för hela näringslivet och då inte minst tekoindustrin.

Moderata samlingspartiet företräder således en politik som syftar till att näringslivets kostnader kraftigt begränsas. Med en sådan politik kan stödet till tekoindustrin successivt trappas ner. Med nuvarande av socialdemokraterna förda politik med höga skatter och avgifter är det emellertid nödvändigt med fortsatta statliga stödåtgärder, så mycket mer som en konjunkturavmattning kan förväntas. Dessa stödåtgärder bör vara generella och konkurrensneutrala och syfta till att stimulera till utveckling och industriell förnyelse. De ekonomiska resurser som nu utgår till äldrestödet samt delar av det industripolitiska stödet bör sammanföras till en ny typ av stöd med ovan angiven inriktning. Tekoindustrin har själv presenterat ett program härvidlag och föreslagit att ett särskilt utvecklingslån införs mot vilket företagen har att svara med motprestationer. De angivna lånen är avsedda för tekoföretag med inhemsk produktion för att finansiera investeringar och satsningar på offensiv utveckling. Lånen skall vara tidsbegränsade och innehålla en självfinansiering från företagets sida.

Det föreslagna utvecklingslånet har utformats på följande sätt.

Utvecklingslånen är avsedda för tekoföretag med inhemsk produktion för att finansiera investeringar och satsningar på offensiv utveckling.

Lånen skall beviljas med belopp som beräknas efter antalet produktions-timmar och utbetalas kvartalsvis. Lånet skall beräknas med en fast kronoefficient per faktisk produktionstimma – definierad på samma sätt som för det särskilda sysselsättningsbidraget.

De berörda företagen skall senast den 1 april resp. budgetår till statens industriverk (SIND)/utvecklingsfonden inkomma med uppgift om det beräknade antalet produktionsstimmar för det kommande året räknat från den 1 juli. Företagets uppgifter skall ha fastställts i samarbete med de lokala fackliga organisationerna. Dessutom presenterar företaget – även här efter samarbete med de lokala fackliga organisationerna – en plan över vilka investeringar man avser att använda utvecklingslånet till.

Därefter skall SIND/utvecklingsfonden – som har att granska företagets lånegrundande investeringsplaner – fastställa och godkänna antalet timmar

per företag för kommande år. Detta beslut utgör underlag för fastställande av de preliminära kvartalsvisa utbetalningarna. Beslutet skall kunna överklagas.

Utbetalning av lånebeloppet skall ske kvartalsvis den 1 juli, den 1 oktober, den 1 januari och den 1 april. Företagens ansökan om utanordning skall vara myndigheten tillhanda en månad före utbetalningstillfället.

Lånen skall kunna beviljas årsvis och i princip vara ränte- och amorteringsfria. I anslutning till en förnyad årsansökan om utvecklingslån skall företaget redovisa det faktiska antalet produktionstimmar under det föregående låneåret samt redovisa de faktiska kostnaderna för avskrivningsberättigade investeringar. Uppgifterna skall styrkas av *företagets revisor* och de *fackliga organisationerna*. Företagen skall efter ansökan till SIND/utvecklingsfonden kunna erhålla avskrivning av lånet med ett belopp som motsvarar antalet faktiska produktionstimmar multiplicerat med en lånekoeficient om 5 kr. och 50 öre (5:50) per produktionstimma. Detta dock under förutsättning att företagen kan redovisa avskrivningsberättigade investeringar för motsvarande belopp.

För erhållet lån på upp till 200 000 kr. får företagen möjlighet att göra avskrivningar med 100 %. Om det totala lånebeloppet under ett år överstiger 200 000 kr. får företagen på det överstigande beloppet (200 000) endast göra avskrivningar på 75 %. Det innebär att företag med höga investeringsbehov och stora utvecklingslån själva aktivt medverkar till viss självfinansiering av åtgärder.

Eventuell mellanskillnad mellan preliminärt utbetalt belopp och slutligt fastställt belopp skall omedelbart regleras. Ett företags avskrivningslåneberättigade investeringar – som visst år uppgår till högre belopp än utvecklingslånet – skall kunna avskrivas även kommande år med det överskjutande beloppet.

Uppburet lån som inte används för avskrivningsberättigade investeringar skall återbetalas med ränta (diskonto plus 3 %).

De investeringar och offensiva satsningar som skall kunna anses avskrivningsberättigade är följande:

1. Kompetenshöjande personalutbildning.
2. Produktionsförbättrande och rationaliseringshöjande åtgärder/investeringar inom produktion, administration och organisation samt åtgärder för att förbättra de anställdas arbetsmiljö.
3. Marknadsföring/marknadskommunikation.
4. Produktutveckling/design.

Kostnaderna skall kunna avse såväl hårdvara som konsultinsatser eller anställning av expertkunskap.

I motsats till vad som är fallet med det nuvarande äldrestödet kräver det ovan angivna systemet med utvecklingslån offensiva insatser från teföretagen, om de vill komma i åtnjutande av stöd. Det stimulerar till investeringar och satsningar på utveckling. Lånen är generella och konkurrensneutrala. Allt detta är positivt. Enligt vår mening talar därför starka skäl för att stödet till tekoindustrin ges den ifrågakvarande utformningen.

Föredragande statsråd har i proposition 1987/88:25 tyvärr markerat en negativ inställning till en satsning på utvecklingslån. Detta är beklagligt och

vittnar knappast om en förståelse vare sig för tekoindustrins reella situation eller för dess företrädares ambition och förmåga att stabilisera och utveckla sin näring. I motsats härtill anser vi att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om ett stöd till tekoindustrin i enlighet med det ovan redovisade utvecklingslånet. Förslaget bör omfatta en treårsperiod. För innevarande budgetår har riksdagen anvisat ett förslagsanslag om 119 milj. kr. till det s. k. äldrestödet. Vi anser att motsvarande belopp skall utgå till det av oss förordade utvecklingslånet, som således skall ersätta äldrestödet. Systemet med utvecklingslån bör träda i kraft senast den 1 juli 1988.

Hemställan

Med anledning av vad vi ovan anfört hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag om ett system för stöd till tekoindustrin med utvecklingslån i enlighet med vad som anges i motionen samt att detta förslag föreläggs riksdagen så att beslut senast kan fattas för budgetåret 1988/89.

Stockholm den 24 november 1987

Hans Nyhage (m)

Arne Svensson (m)